

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 46c96ea7-e9d1-4412-9b9f-fbeb0be29432 kodu ile eri ebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C. Sağlık Bakanlığı

Türkiye Halk Sağlığı
Kurumu

ÖĞRENME

Öğrenme yaşamımızdaki yeri nedeniyle; çevremizi algılama ve anlamlandırma, kişinin kendini denetlemesi ve sınırlandırması, uyarıları izleyip uygun tepkiler verebilmesini sağlayan kendine özgü sistemi olan bir mekanizmadır. Bu nedenle, mekanizmada oluşabilecek bir aksaklık kişinin tüm yaşam alanlarını tehdit etmektedir.

Öğrenme, en yalın anlamda bilginin kazanılması olarak tanımlanırsa, bireyin bilgiyi kazanırken zorlanması sonucunda ortaya çıkan sorunlara da öğrenme güçlüğü denebilir. Öğrenme güçlüğü terimi ilk kez Kirk (1963) tarafından kullanılmıştır.

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Özgül öğrenme güçlüğü eğitim sistemiyle yakından ilintili bir bozukluktur. Bu nedenle ilköğretim döneminde tanı konmaktadır.

Özgül öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler; düşük okul başarıları akranlarından anlamlı derecede geri olmalarıyla fark edilebilirler. Konuşma, dinleme, okuma, yazma, matematik, akıl yürütmede önemli derecede güçlük yaşanması söz konusudur.

Öğrenme güçlüğü, normal ya da normalin üzerinde zekâyâya sahip ($IQ > 85$), birincil olarak psişik (ruhsal) bir hastalığı olmayan, belirgin bir beyin patolojisi olmayan, duyusal özürlü olmayan, dinleme, konuşma, okuma, yazma akıl yürütme ile matematik becerilerinin kazanılması ve kullanılmasında önemli güçlükleri olan,

-
- ikincil olarak kendini idare etme, sosyal algılama ve etkileşim sorunları yaşayan, standart eğitime rağmen yaşına ve zekâsına uygun başarı gösteremeyen bireylerde görülen nörolojik kökenli gelişimsel bir bozukluktur (Demir, 2005).

Zekâları normal, herhangi bir nörolojik sorunu olmayan bu çocuklar okula başladıklarında bir dizi sorunlarla kendini göstermektedir.

Bu sorunlar ağırlıklı olarak yazım hataları olarak karşımıza çıkmaktadır. "p, b, d, m, n" sıklıkla karıştırılan harflerdir. Görsel uyarıları algılamakta da güçlükleri olduğu için yazılanları tersinden okuyup yazma sıklıkla görülmektedir.

Örneğin "koy" yerine "yok" yazmak gibi. Sayıları sıklıkla karıştırırlar. Ardıl olarak saymak kolay bir görevdir. Ancak eşleme yaparak ya da kategorileme yaparak sayı saymak ve dört işlemi "örneğin 5 yerine 2, 6 yerine 9 yazma" karıştırdıkları görülmektedir. Yön ve zaman kavramları yoktur.

Noktalama işaretlerini kullanmama, okurken yazıları takip edememe, eksik okuma ve ters yazma gibi belirtiler öğrenme güçlüğüünün işaretleridir (Silver 1996).

Sıklık Yaygınlık

Araştırmalar öğrenme güçlüğü'nün erkek çocuklarda daha sık rastlandığı görülmüştür. Yaygınlık ile ilgili rakamlar farklılık göstermesine rağmen öğrenme güçlüğü olan çocukların sayısının özel eğitimdeki en büyük grup olduğu ve özel eğitimde yaklaşık olarak % 50'lik bir dilimi kapsadığı belirtilmektedir.

Özgül Öğrenme Bozukluğu Etiyolojisi

- **Beyin Hasarı:** Doğum öncesi, doğum sonrası ve doğum sırasında yaşanan problemler, bebeğin Merkezi Sinir sistemini (MSS) etkileyebilir ve risk faktörü oluşturabilir.
- **Genetik Faktör:** Genetik faktörlerin beynin gelişimi, fonksiyonel formunu etkilediği ve bu sebeple öğrenme gücünün bilişsel işlevleri ile ilgili etkilenmeye yol açtığı kabul görmektedir. İkiiz çalışmaları öğrenme bozukluğunun genetik bir bozukluk olduğu düşüncesini desteklemektedir. Çeşitli çalışmalarda tek yumurta ikizlerinde konkordans oranı % 68, çift yumurta ikizlerinde % 38 olarak verilmektedir (Doğan, 2012).

Nörolojik fonksiyonlardaki bozukluk, bilgi işleme modeli, algısal bozukluklar, yakın akraba evlilikleri, genetik, metabolik hastalıklar, gebelik sırasında bakımın yetersizliği, ilaç, alkol, sigara ve madde kullanımı, doğum anoksisi, doğum sonrası hastalıklar, konvülziyonları, Merkezi Sinir Sistemi (MSS) enfeksiyonları, grip virüsleri, kurşun zehirlenmesi, erken çocukluk döneminde uzun süreli beslenme yetersizlikleri vb. etmenler yer almaktadır (Demir, 2005).

Dsm-V Tanı Ölçütleri

A. Gerekli girişimlerde bulunulmuş olmasına karşın, **en az altı aydır süren aşağıdaki belirtilerden en az birinin varlığı ile belirli**, öğrenme ve okul becerilerini kullanma güçlükleri:

1. Sözcük okumanın yanlış ya da yavaş ve çok çaba gerektiriyor olması.
2. Okunanın anlamını anlama güçlüğü.
3. Harf harf söyleme/yazma güçlükleri.
4. Yazılı anlatım güçlükleri.
5. Sayı algısı sayı gerçekleri ya da hesaplama güçlükleri.
6. Sayısal akıl yürütme güçlükleri.

Dsm-V Tanı Ölçütleri

B. Etkilenen okul becerileri, kişisel olarak uygulanan geçerli başarı ölçümleri ve kapsamlı klinik değerlendirme ile doğrulandığı üzere, kişinin kronolojik yaşına göre beklenenden önemli ölçüde ve ölçülebilir derecede altındadır ve okul ya da işle ilgili başarıyı ya da günlük yaşam etkinliklerini ileri derecede bozar. On yedi yaşında ve üzerinde olan kişilerde, geçerli değerlendirmelerin yerine, işlevselliği bozan, belgeli öğrenme güçlükleri öyküsü kullanılabilir.

Dsm-V Tanı Ölçütleri

C. Öğrenme güçlükleri okul yıllarında başlar, ancak etkilenen okul Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi Kongresi “Erken Müdahale” 270 becerileriyle ilgili gerçekler, kişinin sınırlı yeterliğini aşmadıkça tam olarak kendini göstermeyebilir.

Dsm-V Tanı Ölçütleri

D. Öğrenme güçlükleri, anlıksal yeti yitimleri, düzeltilmemiş görme ya da duyma keskinliği, diğer ruhsal ve sinirsel bozukluklar, ruhsal toplumsal güçlükler, okulda kullanılan dili tam bilmeme ya da eğitsel yönergelerin yetersizliği ile en iyi açıklanabilir (Kaya, 2013).

Özgöl Öğrenme Güçlüğü Alt Tipleri

Okuma Güçlüğü ile Giden; (disleksi)

Yazılı Anlatım Güçlüğü ile Giden; (disgrafi)

Sayısal Güçlük ile giden;(diskalkuli)

Özgül Öğrenme Güçlüğü Alt Tipleri

Okuma güçlüğü ile giden; (disleksi)

- Sözcük okuma **yanlışları**
- Okuma hızı ve akıcılığı **yavaş**
- Okuduğunu anlama **az**

Okuma güçlüğü ile giden; (disleksi)

- Harfler ve kelimelerin karıştırılması ve tersten algılanmasıdır.
- Okuma ve konuşmada zorluk yaşarlar.
- Okumada yaşıtlarına göre daha geriden takip ederler.
- Genellikle ilkokula başlama dönemlerinde fark edilirler.

- Okurken yerleri kaybeder, satır atlar ya da aynı satırı tekrar okur.
- Bazı harfleri öğrenmekte zorlanırlar. Harfin şekli ile sesini birleştiremez.
- Okurken hece ekleyip çıkartabilirler. Uydurabilirler.
- Ters okuyabilirler (ev/ve -en/ne vb.)
- Okuduğu parçanın anlamını anlamakta ve parçayla ilgili sorulara cevap vermekte zorlanırlar.

b u ya zıy ı
Ok um akt a zo r
I an abi lir si n . fa k a t
an cak b u se ki lde B E ni anla
ma n ko Lay laş ır.

Yazılı anlatım güçlüğü (disgrafi)

- Harf harf söyleme/yazma **yanlışları**
- Dil bilgisi ve noktalama **yanlışları**
- Yazılı anlatımın açıklığı ya da düzenin **bozukluğu**

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 46c96ea7-e9d1-4412-9b9f-fbeb0be29432 kodu ile eri bilirsiniz.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Yazılı anlatım güçlüğü (disgrafi)

- Sınıftaki yaşıtlarına göre yazması yavaş,
- Bir kelimeyi birden parçaya bölerek yazar.
- Yazma sorunları P,D,B,G,H,Y,S,Z,U gibi harfleri yazarken karıştırır ve ters yazar.
- Bazı harfleri unuttur bazılarını fazladan ekler.
- Ayna hali yazabilir (PİLAT=TALİP)

- Büyük küçük harflerle karışık yazar.
- Yazarken harf/hece eksik bırakır.
- Yazarken kelime aralarında boşluk bırakmaz ya da heceleri ayrı ayrı(sil gi, ka lem vb.) yazar.
- Sınıf düzeyine göre imla ve noktalama hataları yapar.
- Yaşıtlarına göre insan resmi çizimleri kötüdür.

Sayısal hesaplama güçlüğü ile giden;(diskalkuli)

- Sayı algısı
- Aritmetik gerçeklerin ezberlenmesi
- Doğru ve akıcı hesaplamalar ile öğrenme güçlüğü çektiği alan değerlendirilir.

Sayısal hesaplama güçlüğü ile giden;(diskalkuli)

- Problem çözerken soruyu anlamakta zorlanır.
- Soruyu çözerken uygun bir sıra izlemekte zorlanır. Hangi işlemi hangi sırada yapacağını unuttur.
- İşlem yaparken sembolleri karıştırır.
- Çarpım tablosunu ezberlemekte zorlanır.

- İşlem yaparken eldeyi unutma, sayıları yanlış yerleştirme, toplama yaparken çıkarmaya geçme vb.. hatalar yapar.
- İki ve ya daha fazla basamaklı sayılarla çarpma işlemi yaparken basamak kaydırmayı unuttur. Sayıları yanlış yere yerleştirir.

Bilgi İşleme Modeli

Öğrenme süreçlerinin birinde ya da bir kaçında sorun yaşanırsa öğrenme güçlüğü ortaya çıkabilir.

Bilgi İşleme Modeli

Bilgi İşleme Modeli

1.Girdi Sorunları: Uyaranların beyindeki birincil alıcı duyu alanlarınca alınması sürecidir. Bu aşamada bilgiler işlenmemiş, anlamlandırılmamış uyarılardan oluşur. Görsel algı sorunları olduğu zaman şekillerdeki küçük farklılıkları ayırt etmede sorun yaşanır. Görülen harf ya da şekillerin algılanmasında güçlük olur.

Örneğin “e, a”, “E, 3, M, W”, “b, d, p, ”, “g, ğ”, “s, ş”, “i, ı”, “u, v ”, “6, 9, g”, “c, ç”, “s, z, 2” birbiri ile karışabilir.

2. Bütünleme sorunları: Beyinde ne kaydedildiğini anlamak için en azından üç basamağa ihtiyaç vardır. Bütünleme aşamasında alınan uyarı önce düzgün bir sıraya yerleştirilmeli, yorumlanmalı ve daha önceden edinilen bilgilerle organize edilmelidir. Böylece alınan uyarımlar anlamlı bilgilere dönüşür. Bütünleme sorunları sıraya koyma, soyutlamada ya da organize etmede sorun yaşama şeklinde görülebilir.

Belirli bir diziyi sırayla öğrendikleri için bir parçasını tek başına bilemezler. Örneğin yılın aylarını sırayla sayabilir ama “mayıstan sonra hangi ay gelir” sorusunu kolaylıkla yanıtlayamayabilirler. Önce sonra, dün, yarın gibi kavramları karıştırabilirler. Soyutlama sorunu olan çocuklar spesifik kelime ve kavramlardan genelleme yapamazlar, sözel ifadeye ve kelime oyunlarına dayalı bazı şakaları, esprileri ya da deyimleri anlamakta güçlük çekebilirler.

3. Bellek Sorunları:

Uyaranlar alınıp, anlamlı bilgiler olarak bütünlendiğinde daha sonra hatırlanıp tekrar kullanılmak üzere depolanmalıdır. Bu sürecin kısa ve uzun süreli olmak üzere iki formu vardır. Öğrenme bozukluğu olan çocuklarda kısa süreli bellek sorunu daha sık gözlenir.

Normal çocukların üç beş tekrarla öğrenebildiklerini bu çocuklar daha fazla tekrarla öğrenebilirler. Kısa süreli bellek sorunu işitsel, görsel ya da her iki alanda birden olabilir. Öğrenme güçlüğü olan çocuklarda uzun süreli bellekte belirgin bir sorun yoktur, geçmiş olayları rahatlıkla hatırlayabilirler.

4. Çıktı Sorunları: Öğrenilen bilgiler, kelimeler aracılığıyla (konuşma), ince kas faaliyetleriyle (yazma çizme) ya da diğer motor aktivitelerle (diğer davranışlar) ifade edilir. Özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklarda bu aşamalarda dil ve motor beceri sorunları olabilir. İletişim alanında kullanılan iki dil formundan söz edilmektedir:

Kendiliğinden (spontan) konuşma ve koşula uygun konuşma. ÖÖG'nda kendiliğinden konuşmada sorun yaşanmazken koşula uygun konuşmada ise kişiye soru sorulduğunda ya da belirli bir konuda konuşması istendiğinde düşüncelerini toparlayıp ifade etmekte zorlanabilir. Motor beceri sorunları kaba ya da ince motor becerilerde olabilir.

ÖÖG olan çocuklar sakar olabilirler, yüzme, bisiklete binme, ip atlama, topa vurma ve tırmanma gibi etkinliklerde yaşıtlarına oranla daha beceriksizdirler. İnce motor beceri sorunları ise okul öncesi dönemde çatal kaşık kullanma, düğme açma, ilikleme, makas kullanma, resim yapma gibi işlevlerde zorlama ile kendini gösterir.

ÖÖB'li çocukların genel zihinsel performansları normal olmasına rağmen okuma, yazma veya matematik alanlarında sorun yaşarlar.

Çocuğunuzda ÖÖB olduğunu düşünüyorsanız

Lütfen

Çocuk Ergen Ruh Sağlığı Uzmanına

Evrakın elektronik imzalı suretine <http://e-belge.saglik.gov.tr> adresinden 46c96ea7-e9d1-4412-9b9f-fbeb0be29432 kodu ile eri ebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖÖB yaşam boyu süren bir bozukluktur.

Psiko - eğitsel bir yaklaşımla ele alınmazsa kendiliğinden düzelmez.

ÖÖB zeka geriliği değildir.

ERKEN TANI

ERKEN MÜHDAHALE İÇİN

ÖNEMLİDİR.

TC Sağlık Bakanlığı
Türkiye Halk Sağlığı

ÖZGÜL

ÖĞRENME

BOZUKLUĞU

TC Sağlık Bakanlığı

❖ DSM 5 'te "bozukluğu" yerine "Özgöl Öğrenme Güçlüğü" olarak değiştirilmiştir.

ÖÖG tedavi edilebilen bir hastalık değildir ve herhangi bir tıbbi tedavisi bulunmamaktadır. Erken tanılanması ve sonrasında da uygun şekilde eğitimle gerekli uyarlamaların yapılarak öğrencinin bu durumdan en az şekilde etkilenmesi sağlanmalıdır.

Öğretmenler, tanılama aşamasında; akranlarına göre anlamlı derecede akademik başarısızlık çeken öğrencileri gözlemlemeli öğrencide zeka geriliği, duygusal davranışsal bozuklukla, tıbbi bozukluklar, kültürel ve sosyal çevrede yoksunluklar olup olmadığının ayırımında olmalı; başarısızlığın nedenlerini tam olarak anlamalıdır.

Tanı almış çocuklarla çalışırken; ödevler akranlarıyla kaynaştırma, özgüvenini destekleme, küçük grup çalışmaları, sıra arkadaşı seçimi geri bildirimler, destek eğitim odalarına yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Asfurođlu, B. Ö., Fidan, S. T. Özgöl Öğrenme Güçlüğü/Spesıfıc Learning Disorders. Osmangazi Journal of Medicine. 2016, sf (38).
2. Aslan, K. Özgöl Öğrenme Güçlüđünün Erken Dönem Belirtileri ve Erken Müdahale Uygulamalarına Dair Derleme. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 2015.
3. Karaman, D., Koray, Özgöl Öğrenme Bozukluğu, 2012. 6(4), 288-298.
4. Kaya U., Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Çocukların Tanılanmasında Tanı Ölçütlerinin Tarihsel Gelişim ve Değişimi.(1907 yılı tanı ölçütleri ile 2013 yılı dsm-5 tanı ölçütlerinin karşılaştırılması) Development and Evolution of Diagnostic cri.
5. Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Öğrenme Güçlüğü, T.C Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara;2014.
6. Soysal Aş, Koçkar Ai, Erdoğan E, Şenol S, Gücüyener K. Öğrenme Güçlüğü Olan Bir Grup Hastanın WISC-R Profillerinin İncelenmesi, 2015.